

PÄIVÄKOTI PORSLAHTI

Varhaiskasvatussuunnitelma Esiopetus

Sisältö

Päiväkoti Porslahden esiopetus	2
Arvoperusta	2
Toiminta-ajatus	2
Esiopetuksen yleiset tavoitteet	3
Oppimisympäristö	3
Käsitteitä ja oppimistapahtuman kuvailua	5
Kasvatukselliset painotukset	6
Sisältöalueet	6
Matematiikka	6
Musiikki	6
Kielen kehitys ja vuorovaikutus	7
Liikunta	9
Terveyskasvatus	10
Eettinen kasvatus	10
Uskontokasvatus	11
Kulttuurinen katsomus ja elämäkatsomus	11
Kädentaidot ja taide	12
Ympäristö- ja luonnontieto	13
Yhteistyö	14
Arviointi	15

Päiväkoti Porslahden esiopetus

Päiväkoti Porslahden tämänvuotinen esiopetusryhmä toimii osana 3-6 –vuotiaiden lasten kokopäiväryhmää. Esiopetusikäiset lapset toimivat päivittäin omana pienryhmänään aamupäivän ajan omilla tiloissaan. Kehittämiskohteena on ollut luoda toimivat käytännöt aikuisten työnjaon sekä ajankäytön suhteen ja hyödyntää pienryhmän tuomat edut. Tavoitteena tälle vuodelle on ollut leikinomaisuus oppimisessa, lasten ajankohtaiset kysymykset suunnittelun pohjana, omien vahvuuksien löytäminen, projektityöskentelyn toteuttaminen sekä vastuunotto ja suunnitelmien teko yhteisten projektien yhteydessä.

Vanhempien osallistuminen

Päiväkotimme yhteisen arvopohjan perustana on vanhemmuuden kunnioittaminen ja suvaitsevaisuus. Vanhemmat ovat tuoneet esiin omia toiveitaan vanhempainillan yhteydessä, LEOPS:an laadinnan edellyttämässä kasvatuskeskusteluissa sekä päivittäisissä tapaamisissa. Olemme esimerkiksi neuvotelleet jokaisen perheen kanssa erikseen lapsen kulkemisesta yksin kotiin sekä katsomuskasvatukseen liittyvistä valinnoista.

Arvoperusta

Päiväkoti Porslahden esiopetussuunnitelman pohjana on Helsingin kaupungin esiopetussuunnitelman antamat linjaukset. Päiväkodin oma varhaiskasvatussuunnitelma on työstämisvaiheessa mutta muutamia yhteisiä peruskiviä on löytynyt toiminnallemme.

Lapsen arvostaminen yksilönä
Lapsen kuunteleminen (myös toiminnan suunnittelussa)
Vanhemmuuden kunnioittaminen
Työyhteisön arvostaminen

Toiminta-ajatus

Toiminta-ajatuksen pohjaksi olemme yhteisissä pohdinnoissamme valinneet seuraavia peruspilareita :

Rauhallinen ilmapiiri ja kiireettömyys
Kasvattajan aito, lämmin aikuisuus
Tuki vahvan itsetunnon kehittämiseksi

Esiopetuksen yleiset tavoitteet

6-vuotias oppijana

Vertaisryhmä ja sen mielipiteet ovat 6-vuotiaalle lapselle tärkeitä. Lapsi oppii ryhmässä sosiaalisia taitoja. Ryhmän kautta lapsi saa palautetta omasta toiminnastaan.

- pienryhmätoiminta on turvallinen harjoittelualusta oman mielipiteen ilmaisuun.

6-vuotias lapsi on kilpailuhaluinen ja itsekriittinen ja vertailee helposti suorituksiaan muihin.

- esiopetuksessa pyritään välttämään kilpailuttamista. Tavoitteena on sen sijaan korostaa jokaisen lapsen omia vahvuuksia ja antaa palautetta onnistumisista

Esiopetusikäinen lapsi on kiinnostunut kielestä sekä lukemaan ja kirjoittamaan oppimisesta.

- erilaiset leikit ja harjoitteet tukevat kielellisen tietoisuuden kehittymistä
- muistia harjaannutetaan erilaisin lauluin ja leikein
- pienryhmä mahdollistaa keskustelun, jossa lapsi voi oppia jäsentämään ajatuksiaan sanallisesti.

6-vuotiaalla on tarve liikkua

- päiväkodilla on suuri piha ja erinomainen liikuntasali välineineen, jossa lapset voivat leikkiä päivittäin
- ohjattua liikuntaa on kaksi kertaa viikossa.

Esiopetusikäinen lapsi tutkii, toimii ja keksii mielellään uusia asioita

- pk:n välineistö, projektityöskentely sekä aktiivista omaa toimintaa tukevat järjestelyt edistävät lasten aloitteellisuutta ja omaa ajattelua.

Oppimisympäristö

Fyysinen oppimisympäristö

Päiväkoti Porslahti on uusi talo, jossa suuret ikkunat tuovat valoisuutta ja tilan tuntua.

Ergonomisesti laadukkaat vaihtoehdot ovat olleet suunnittelun pohjana jo rakennusvaiheessa.

Kalusteiden hankinnassa on huomioitu sekä lasten että aikuisten työskentelyasennot

Päiväkodilla on suuri piha, jossa voi kesäisin pelata jalkapalloa tai talvisin jäädä jopa luistelukenttää. Ympäröivä asuinalue muodostuu pientaloista. Lasten ei tarvitse ylittää suuria liikenneväyliä tullessaan päiväkotiin, joten liikkuminen on turvallista.

Suuret helposti jaettavat tilat ovat lasten käytössä (esim. aikuisten työhuone muutettu lasten ruokailu- ja pienryhmätilaksi). Kaikki liikenevä tila on otettu lasten käyttöön. Tiloja voidaan muuntaa kulloisenkin lapsiryhmän tarpeiden mukaan. Päiväkotiin hankitut kalusteet ovat samaa sarjaa, jotta tilojen muunneltavuus mahdollistuisi. Suuri korkea jumppasali monipuolisine välineistöineen on 6-vuotiaiden käytössä päivittäin.

Väline- ja materiaalihankinnat on tehty huolella ja tarkkaan harkiten. Toimintamateriaali on tarkoituksenmukaista, ehjää sekä lapsia kiinnostavaa. Kaikki välineet ovat lasten saatavilla. Esiopetustilassa, jossa lapset toimivat aamupäivän omana pienryhmänään, ovat esillä kirjain- ja numerosymbolit sekä lasten kasvun kansion kaatolaatikat. Päiväkotiin on hankittu erilaisia tutkimusvälineitä, joiden avulla lapset voivat tehdä kokeita tai tutkia heitä kiinnostavia

yksityiskohtia. Mielikuvitus- ja roolileikkejä varten on ostettu kauniita kankaita, joista vieraileva ompelija valmistaa perustarpeiston.

- Lähiympäristö

Lähiympäristö tarjoaa lapsille monipuolisia luontokokemuksia. Lähimetsät, Mustavuori, Uutela ja merenranta edustavat erityyppisiä luonnonmaisemia. Lähialueen kulttuuritarjonta ja liikuntamahdollisuudet ovat hyvät. Nukketeatteri Sampo, Vuosaaren ja Itäkeskuksen monitoimitalot, leikkipuisto sekä uimahalli ja urheilukentät ovat kohtuullisen matkan päässä. Metroyhteydet mahdollistavat koko Helsingin tarjonnan hyödyntämisen.

Sosiaalinen ympäristö

- Ilmapiiri

- Tavoitteena on luoda ilmapiiri, jossa erehtyminen on sallittua niin lapsille kuin aikuisille; uusien ideoiden kokeiluun kannustetaan.

- Monikulttuurisuus nähdään rikkautena

- Kannustavan ja lasta innostavan ilmapiirin avulla pyritään saamaan lapsille sisäinen oppimishalu, motivaatio uuden opetteluun. Uuden oppiminen on hauskaa.

- Vuorovaikutus

Aikuinen on lapsille jouhevan kanssakäymisen malli. Luonteva aikuisten välinen yhteistyö luo turvallisen oppimisympäristön lapselle. Tämä koskee sekä työyhteisön aikuisten keskinäistä vuorovaikutusta että vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä.

Aikuisen aito kiinnostus lapseen ja lapsen kysymyksiin on kaiken lähtökohta. Kiireetön pysähtyminen lapsen kohdalle ja aito kuuntelu ovat pohjana luottamuksellisen suhteen synnylle. Aikuisen aito läsnäolo ja valppaana pysyminen luovat turvallisen vuorovaikutusilmapiirin, jossa on tilaa oppimiselle.

Lapset harjoittelevat ja testaavat vuorovaikutustaitojaan ryhmässä. He neuvottelevat, väittelevät, selvittelevät riitojaan, tekevät sopimuksia. He suunnittelevat yhteisiä toimiaan. Kavereiden kanssa keskustellessaan lapsi jäsentää ajatuksiaan, harjoittaa kieltään, saa palautetta omasta käytöksestään sekä opastaa muita ja saa itse opastusta. Lasten omaehtoinen leikki on tärkeää, sillä leikissä lapset ikätovereiltaan sekä kielellistä että muutakin palautetta toisin kuin aikuisen ollessa mukana. Myönteisen ryhmähengen avulla arvostus omaa osaamista kohtaan kasvaa ja samalla myös muiden auttaminen lisääntyy.

Pedagogiset tekijät

Kiireettömyys arkielämässä antaa tilaa uuden keksimiselle. Lapsille taataan mahdollisuus suorittaa tehtävänsä rauhassa loppuun, ihailta oppimaansa ja kokea siitä iloa. Pysähtyminen antaa aivoille tilaisuuden levätä ja käsitellä omaksuttua tietoa. Lisäksi työrauhan vaatiminen ja toisen työn kunnioittaminen mahdollistavat oppimisen.

Tietokone tarjoaa mahdollisuuden tutustua tietotekniikkaan myös niille esikoululaisille, joilla ei ole sitä mahdollisuutta kotona.

Käsitteitä ja oppimistapahtuman kuvailua

Leikin merkitys

Leikillä on tärkeä merkitys kielen ja ajattelun tuottamisessa. Lapsi harjoittelee puhumaan asioista, jotka eivät ole tässä ja nyt; käsittämätön muuttuu käsitettäväksi ja hallittavaksi. Leikit vaativat ja kasvattavat kykyä ajatella. Lapsi toistaa leikissä oppimiaan asioita ilman paineita. Leikissä lapsi harjoittaa sosiaalisia taitojaan (neuvottelu, kyky asettua toisen asemaan, riitojen selvittely, organisointi, omien ideoiden viestiminen). Leikki on oivallinen tunteiden harjoituskenttä. Mielikuvitusroolissa lapsi on rohkeampi käsittelemään ja ilmaisemaan tunteitaan. Leikkiessään kavereiden kanssa lapsi saa palautetta omasta itsestään ja toimii ”kypsemmin” kuin todellisessa tilanteessa.

Sekä sääntö- että mielikuvitusleikit ovat tärkeitä esiopetusikäisille lapsille. Sääntöleikkien avulla opetellaan vuoron odottelua, häviön sulattamista ja yhteisiä pelisääntöjä. Mielikuvitusleikeissä korostuvat tunteet luova ideointi ja yhteistoiminta.

Lapsen leikkiä ohjaa oma kokemusmaailma ja se on aina kulttuurisidonnaista. Lasten omaehtoinen leikki kaikissa sen ilmenemismuodoissa on tärkeä. Siihen tulisi varata aikaa joka päivä.

Oppimaan oppiminen

Tavoitteena on

- harjoittaa lapsen omia ajattelun rakenteita
- ruokkia lasten omaa motivaatiota, saada aikaan spontaania oppimisen iloa
- huomioida erilaiset oppimisen tavat (kinesteettinen, visuaalinen, audittiivinen, taktillinen)
- auttaa lasta tulemaan tietoiseksi omasta oppimisestaan (haastattelut, kasvun kansio, dokumentointi, itsearviointi).

Oppimistilanteet

#Aikuisen tehtävänä on suunnitella ja järjestää oppimistilanteita tavoitteiden suuntaisesti (sisältöalueiden eheytyt kokonaisuudet).

#Aikuisen herkkyys ja järjestelmällinen havainnointi auttavat huomaamaan lasten ajassa elävät kiinnostuksen kohteet.

#Lasten esittämät kysymykset ja toiveet ovat pohjana suunnittelulle.

#Lapsi on oppimistilanteessa aktiivinen toimija ja aikuinen auttaa tarvittaessa eteenpäin sekä ohjaa tilannetta kysymyksillään.

#Leikinomaisuus on lähtökohta suunnittelussa.

#Oppimista tapahtuu koko päivän ajan. Aikuinen auttaa lasta tulemaan tietoiseksi omasta oppimisestaan.

Kasvatukselliset painotukset

Toimintavuonna 2002-2003 olemme toteuttaneet pienryhmätoimintaa koko talon varhaiskasvatuksessa. Pk Porslahti on toiminut vasta vuoden, ja on pieni toimintayksikkö, joten painotukset ja opetusjärjestelyt elävät jatkuvasti.

Perheet ja henkilökunta ovat olleet tyytyväisiä pienryhmätoimintaan perustuvaan malliin, mutta tilannetta arvioidaan ja kehitetään jatkuvasti. Syksyllä 2003 talossa aloittaa uusi ryhmä toimintansa, jolloin tilanne täytyy arvioida uudestaan.

Sisältöalueet

Matematiikka esiopetusikäisillä

Esiopetusikäinen lapsi haluaa olla aktiivinen tutkija ja maailman valloittaja. Matematiikka ja sen oppiminen on 6-vuotiaille lapsille toimintaa: liikkumista, puhetta, rakentelua, piirtämistä, leikkiä ja vertaisryhmän kanssa toimimista. Lasten oma toimintakulttuuri ja heidän arjessa esittämänsä kysymykset motivoivat lapsia rakentamaan omaa matemaattisten käsitteiden rakennelmaansa. Koska matematiikka on tieteenä kumulatiivinen, aikuisen tehtävänä on varmistaa etenemisjärjestys ja opitun aineksen ymmärtäminen.

Tavoitteet

Tavoitteena on luoda myönteinen asenne ongelmanratkaisuun ja matematiikkaan. Lapsia ohjataan perustelemaan ratkaisujaan niin arkielämässä kuin ohjatuissa oppimistilanteissa; eteen tulevan ongelman voi ratkaista monin eri tavoin. Tavoitteena on tarjota lapsille konkreettisia toimintavälineitä, jotka kannustavat kokeilemaan, koskettamaan ja tutkimaan. Tutustuminen matematiikkaan tapahtuu eri tavoin liikkuen, leikkien, piirtäen, katsoen kuunnellen, yksin ja yhdessä toisten kanssa.

Sisältö

Päiväkodin elämää voidaan tarkastella lasten kanssa matematiikan näkökulmasta (esim. päivärytmiin liittyvät aikakäsitteet ja tapahtumajärjestyksen muistelu). Arjesta nousevat ongelmat voidaan ratkaista matematiikkaa apuna käyttäen (esim. tukkimiehen kirjanpito konkretisoi lapsille apulaistehtävien oikeudenmukaisen jakautumisen). Päiväkoti Porslahdessa on matematiikkaan liittyvää välineistöä, joka on lasten käytössä (vaaka, nopat, muistipelit, luokitteluun ja sarjoittamiseen houkuttavaa välineistöä, tangram-palat, multilix-sarja). Lisäksi lapset saavat tutustua leikinomaisesti matematiikan eri osa-alueisiin: Luokittelu, järjestykseen asettaminen (säännöllisen sarjan jatkaminen ja keksiminen), geometriset muodot, avaruudelliset suhteet (esineen sijainti), lukujono, lukukäsiti (lukumäärän säilyvyys, lukusanan ja lukumäärän yhdistäminen), vertailu (ominaisuudet, määrät, lukumäärät), mittaaminen (pituus ja massa), tilastot (pylväsdiagrammi).

Musiikki ja 6-vuotias lapsi

Jokainen on omalla tavallaan musikaalinen. Jos lasta autetaan löytämään musiikkiminänsä, hän hyväksyy oman musikaalisuutensa sellaisena kuin se ilmenee. Musiikilla on yhteys lapsen tunne- ja sosiaalisen elämän kehittymiseen. Musiikin avulla on mahdollista ilmaista ja purkaa

tunteita, kuten liikunnalla tai musiikin kuuntelun yhteydessä. Kokemuksia voidaan purkaa myös yhteisten keskustelujen avulla. Innostava ja kannustava ilmapiiri, musiikin tuottaminen yhdessä toisten kanssa sekä onnistumisen kokemukset (esim. laulun oppiminen) vahvistavat 6-vuotiaan lapsen itsetuntoa.

Tavoitteet

Esiopetusikäisten lasten oppiminen tapahtuu leikin ja omakohtaisen osallistumisen kautta (esim. soittamalla, laulamalla, kuuntelemalla). Aikuinen tarjoaa lähtökohdaksi monipuolisia virikkeitä ja kannustaa lapsia omintakeisiin ratkaisuihin. Musiikkikasvatuksen tavoitteena on auttaa lasta löytämään oma tapansa kokea musiikkia muihin vertailematta. Nykyajan lapset syntyvät ääniä tulvivaan maailmaan; kuuloärsyksiä on kaikkialla. Yksi musiikkikasvatuksen tehtävistä on edistää kuuntelutaidon kehittymistä. Kuuntelutaito on kaiken toiminnan lähtökohta ja oppimisen perusedellytys.

Musiikkikasvatukseen sisältyy myös oma ääni, joka on tärkeä osa ihmisen persoonallisuutta. Laulut ja lorut ovat luonteva tapa harjoittaa omaa äänenkäyttöä. Lisäksi aikuinen on tärkeä malli oikean äänenkäytön ja laulutavan oppimisessa.

Esiopetusikäisten lasten tavoitteena on saada kokemusta musiikin sisältöalueisiin liittyvistä peruskäsitteistä : Rythmi, tempo, melodia, harmonia, äänen kesto, sointiväri, muoto. Musiikilliset termit avautuvat lapsille parhaiten käsiteparien avulla.

Sisältö

Lapsia ohjataan ilmaisemaan ja purkamaan tunteitaan musiikin keinoin; liikunta, tanssi, musiikkimaalaus, laulut ja erilaisilla rytmisoittimilla soittaminen ovat lapsen musisoimisen välineitä. Vapaassa musiikkiliikunnassa lapset liittyvät toimintaansa usein erilaisia roolihahmoja tai leikkivät pyörryttäviä huimausleikkejä.

Lapsille tarjotaan mahdollisuus tutustua erityyppisiin musiikkilajeihin sekä kuunnella elävää musiikkia.

Lasten tutustuminen musiikin peruskäsitteisiin tapahtuu käsiteparien avulla. Tärkeimpiä käsitepareja esiopetuksessa ovat hidas-nopea, korkea-matala, pitkä ääni-lyhyt ääni, hiljaisuus-ääni, hiljainen voimakas. Oppiminen tapahtuu liikkumisen, leikin ja mielikuvien kautta. Esimerkiksi rytmin voi kokea erilaisissa liikuntatavoissa kuten marssissa juoksussa, laukassa, hypyssä, hyppyaskeleessa tai keinunnassa. Kuuntelemisen taitoa voidaan herkistää elämyksien kautta. Lapset loruilevat, laulavat, tutustuvat erilaisiin ääniympäristöihin, tunnistavat soittimia, piilottavat säveltä (sisäinen kuulo).

Kielen kehitys ja vuorovaikutus esiopetusikäisillä lapsilla

Kielen avulla tuetaan lapsen ajattelun, sosiaalisuuden, tunteiden ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä ja oppimisprosessia. Kielen ja erilaisten käsitteiden avulla lapsi muodostaa oman käsityksensä ympäröivästä maailmasta. 6-vuotias lapsi on kiinnostunut kielestä ja sanojen merkityksen selvittämisestä. Kielellinen tietoisuus tarvitsee kehittyäkseen erilaisia harjoituksia ja kielileikkejä (esim. loruja ja riimejä, sanojen alku-keski- ja loppuosan äänteen kuuntelu, sanojen pituuden tarkastelu, lauseiden täydennystä). Lapsien taidot ovat tässä vaiheessa hyvin

erilaisia, joten jokaisen tulisi saada edetä oman kiinnostuksensa ja edellytyksensä mukaan sekä nauttia onnistumisen ilosta. Lisäksi esiopetuksessa luodaan pohjaa lukemaan ja kirjoittamaan oppimiselle.

Tavoitteet

Tavoitteena on lapsen vuorovaikutustaitojen harjaantuminen. Aikuisen antama malli sekä vertaisryhmä ovat tukena oppimisessa. Lapsen rohkeus puhujana kasvaa, hän ilmaisee tunteitaan ja kuuntelee toisten ajatuksia. Arkipäivän tilanteissa harjoitellaan keskustelua ja oman mielipiteen esiintuomista. Lapsen sanavarasto karttuu, käsitteet tarkentuvat ja niiden kielellinen ilmaisu kehittyy. Lapsen kielellinen tietoisuus lisääntyy.

Tavoitteena on luoda innostava ilmapiiri kielen tutkimista kohtaan ja antaa valmiuksia lukemaan ja kirjoittamaan oppimiselle (mm. fonologisen tietoisuuden herättäminen, visuaalinen ja auditiivinen erottelu, muistitoimintojen harjoittaminen).

Lapsille tarjotaan monipuolista lastenkirjallisuutta (mm. tieto- ja satukirjat, runot ja lorut, tunteiden tunnistaminen, jatkokertomukset). Lisäksi lasten omaa ilmaisua tuetaan antamalla tilaa omille saduille, kertomuksille ja näytelmille.

Sisältö

Arjessa eläminen antaa mahdollisuuksia eri tilanteiden kielelliseen kuvaamiseen (esim. riitojen selvittely, tunteiden kuvailu) sekä vuorovaikutustaitojen kehittymiseen (esim. ruokailu). Lisäksi lasten mielikuvitus – ja roolileikit ovat tärkeitä kielen tuottamisen ja ymmärtämisen harjoittelupaikkoja. Päivittäiset satuhetket (aikuisen eläytyvä kerronta) harjoittavat keskittymistaitoja ja mahdollistavat eläytyvän kuuntelun sekä tarinan sisälle uppoutumisen. Kertomuksen tapahtumia, henkilöitä tai kuvitusta voidaan pohtia yhdessä keskustellen ja käsitteitä tarkentaen. Yksin tai pienryhmissä luodut tarinat ja lorut valavat luottamusta omiin kykyihin, varmentavat itseilmaisua , auttavat hahmottamaan kertomuksen rakennetta ja kasvattavat vuorovaikutustaitoja.

Draamaleikkien avulla lapset jäsentävät oppimaansa kokonaisuuksiksi, rohkaistuvat ilmaisemaan itseään ja saavat aineksia leikkeihinsä.

Kielellistä tietoisuutta on tarkoitus tukea lapsenomaisin keinoin, leikkien ja erilaisia mielikuvia apuna käyttäen. Kieltä pohditaan, tarkastellaan sanojen muotoa ja merkitystä. Erilaisia harjoitteita ovat mm. lyhyiden loppusoinnillisten sanojen keksiminen, riimien täydentäminen, sanojen yhdistäminen yhdyssanoiksi tai vastaavasti yhdyssanan jakaminen, kuvasta kertominen. Jos lapsi osoittaa kiinnostusta lukemaan ja kirjoittamaan oppimiseen, hän saa siihen tukea erilaisin leikein , peleihin ja tehtävin.

Liikunnan merkitys esiopetusikäisillä

Kuusivuotias on aktiivinen ja liikunnallinen toimija. Voimakkaan pituuskasvun seurauksena voi esiintyä kömpelyyttä johon voidaan vaikuttaa päivittäisellä mahdollisuudella liikkua. Tarjoamalla monipuolisia liikuntakokemuksia annetaan lapsille mahdollisuus oppia uusia taitoja ja samalla purkaa ylimääräistä energiaa (jota 6-vuotiailla riittää!).

Liikunnan avulla sekä hieno-, että karkeamotoriset taidot kehittyvät ja kehon hallinta tulee varmemmaksi. Liikunnan riemu ja yhdessä tekemisen kokemukset ovat peruspilareita itsetunnon ja sosiaalisten taitojen kehittämisessä.

Päiväkoti Porslahden tarjoamat liikuntamahdollisuudet ovat vertaansa vailla. Liikuntasalissa on uudet ja monipuoliset välineet, joita on mahdollista käyttää päivittäin. Utela ja Mustavuori tarjoavat hienot mahdollisuudet luonnossa liikkumiselle ja uimahalli sekä urheilukenttä ovat aivan kivenheiton päässä.

Tavoitteet

Perusliikuntataitojen uudelleen yhdisteleminen helpottuu 6-vuotiailla. Uimaan oppiminen, uudet pelit, hiihto, luistelu ja monet muutkin koordinaatiota vaativat taidot kehittyvät ja automatisoituvat. Kehon hallinnan kehittyessä lapsen itsetunto kasvaa ja hän tuntee iloa omista taidoistaan.

Liikunnan avulla sosiaalisten taitojen harjoittelu onnistuu lähes huomaamatta. Yhdessä tekeminen ja ”me-henki” kehittyy ja lapsi oppii myöskin kannustamaan muita. Kilpailuvietti ja tarve verrata itseään muihin on vahva esiopetusikäisillä. Peleissä ja liikuntaleikeissä aikuisen tehtävänä on suunnata lasten huomio, pois voittamisen pakosta, kohti yhdessä tekemisen riemua ja kunkin omien taitojen hiomista.

Huomioimalla mahdolliset motorisen kehityksen viiveet, voidaan ehkäistä tulevia oppimisvaikeuksia. Harjaannuttamalla motorisia taitoja autetaan lasta löytämään uusia liikekaavoja, jotka helpottavat myöhempää oppimista. Liikunnan ilosta kasvaa pohja elinikäisille liikuntaharrastuksille.

Sisällöt

Lasten liikuntakasvatuksessa eheyttävällä opetustavalla on keskeinen merkitys. Monet sisältöalueet liittyvät luontevasti juuri liikuntakasvatukseen mm;

- *Musiikki (musiikkiliikunta, rytmi ja tempo)
- *Ympäristökasvatus (suunnistus, retket vaihtelevassa maastossa, luonnon tutkiminen)
- *Äidinkieli (ohjeiden kuunteleminen, kuvailu, mielikuvitus satujumppa)
- *Matematiikka (tilan hahmotus, liikkeen suunta ja taso, aika, lukusanat ja laskeminen, mittaaminen).

Vuorovaikutustaitojen kehittymiselle liikkuminen vertaisryhmässä luo hyvät edellytykset. Erilaiset sääntöleikit ja –pelit, oman vuoron odottelu ja muiden kannustaminen opettavat lasta huomioimaan muita ihmisiä. Kuusivuotiaat tarvitsevat riittävän haastavia liikunnallisia kokemuksia ja elämyksiä (uinti, hiihto, luistelu, suunnistus jne.).

Terveyskasvatus

6-vuotiaiden terveyskasvatus liittyy saumattomasti arkielämän tilanteisiin. Luontevin tapa keskustella terveellisestä ruokavaliosta on ruokailutilanteet. Mukavat ja rauhalliset lepoaikat päivän aikana tarjoavat hyvän tilaisuuden lapsille ymmärtää unen ja levon merkityksen. Ulkoilu ja liikkuminen on lapselle luontaista toimintaa, jota suunnitelmallinen toiminta, vertaisryhmässä, tukee. Esiopetusikäisen lapsen kyvyt huolehtia omista vaatteistaan paranevat koko ajan, joten tämä on oiva aika kasvattaa lapsen motivaatiota ja tietoa asiasta. Kiireetön ilmapiiri ja kannustus eivät koskaan ole pahasta... Keskustelujen ja oman toimintansa kautta lapsi alkaa ymmärtää oman panoksensa merkityksen hyvinvoinnilleen.

Eettinen kasvatus

Esiopetusikäistä lasta kiinnostaa valtavasti yhteisön ”pelisäännöt”. Hän kyselee jatkuvasti aikuisen mielipidettä asioista ja peilaa omia toimintatapojaan suhteessa vertaisryhmäänsä. Kysymykset siitä mikä on oikein tai väärin, mikä on hyvää ja mikä pahaa askarruttavat tämän ikäisiä lapsia. Lapsen oma kokemusmaailma ohjaa hänen eettistä maailmankuvaansa, joka näin ollen on aina kulttuurisidonnainen. (tämä on hyvä kasvattajan aina pitää mielessä toimittaessa muista kulttuureista tulleiden lasten kanssa!)

Tavoitteet

Lapsi, jolla on hyvä minäkuva ja vahva itsetunto, pystyy arvostamaan myöskin muita ihmisiä, luontoa ja eläimiä. Suvaitsevaisuus ja erilaisuuden kunnioittaminen ovat tärkeitä ominaisuuksia ryhmän toiminnan kannalta. Jokaisella lapsella (ja myöskin aikuisella) tulee olla oikeus omiin mielipiteisiinsä ja erehtymisen tulee olla sallittua!

Tunteiden koko kirjo kuuluu olennaisena osana lapsiryhmän arkeen. Lasten on voitava turvallisissa mielin näyttää tunteitaan, sekä negatiivisia että positiivisia. Myöskin toisten tunteet tulee huomioida.

Esiopetusvuoden aikana ei voida välttyä ristiriidoilta ryhmän sisällä. Aluksi tarvitaan usein aikuisen mallia ja neuvoja tilanteiden ratkaisemiseksi, mutta pyrkimys on ohjata lapset neuvottelemaan keskenään ongelmatilanteiden ratkaisun löytymiseksi. Lasten on tärkeä huomata, että heidän omalla toiminnallaan on merkitystä kaikkien hyvinvoinnin kannalta.

Sisällöt

Päivittäiset keskustelut lasten kanssa ovat oiva tilaisuus herätellä lasten etiikan tajua. Kun aikuinen on aidosti läsnä, kuuntelee lasta ja keskustelee hänen kanssaan kaikista maailman asioista, ollaan oikealla tiellä. Luottamukselliset suhteet syntyvät kunnioituksesta toisia kohtaan. Aikuiset omalla käytöksellään antavat mallin, kuinka toisia ihmisiä kohdellaan (sekä aikuisia että lapsia).

Leikkutilanteet, kirjallisuus ja draaman keinot ovat oivia välineitä aikuiselle ohjata lapsia pohtimaan eettisiä asioita. Positiivisen palautteen merkitys lapsen minäkuvan muodostukselle on kiistaton. Lapsen on saatava tuntee olevansa hyvä ja hyväksytytty juuri sellaisena, kuin on! Lapsen persoonallisia piirteitä on tuettava ja arvostettava.

Kasvattajan vastuulla on ryhmän positiivisen ja suvaitsevan ilmapiirin luominen, yhdessä lasten kanssa. Lapsille on muistettava antaa vastuullisia tehtäviä, kunkin kykyjen mukaan. Tehtävistä suoriutuminen antaa onnistumisen elämyksiä ja auttaa lasta mieltämään oman toimintansa merkityksellisyyden suhteessa muuhun yhteisöön.

Uskontokasvatus

Itäisessä Helsingissä valtaosa perheistä tunnustaa luterilaista uskontoa, joten esiopetuksen uskontokasvatus pohjaa pääosin luterilaisuuteen. Muiden uskontokuntien edustajille annetaan mahdollisuus toivoa uskonnonopetusta oman vakaumuksensa mukaisesti. Käytännössä tämä vaatii riittävän lapsimäärän toteutuakseen.

Käytännön uskontokasvatus rakentuu kirkkovuoden suurimpien juhlien (pääsiäinen, joulukuu jne.) viettoon ja kulttuurin siirtämiseen tältä pohjalta. Luterilainen kirkko osallistuu omalta osaltaan tarjoamalla aluepapin ja lapsityönohjaajan työpanosta ja erilaisten tapahtumien järjestämisellä.

Tavoitteet

Lapset oppivat luterilaisten juhlien vieton taustoja (miksi näitä juhlia vietetään) ja samalla omaksuvat omaa kulttuuriperintöään. Lasten kanssa tutustutaan myöskin ryhmässä edustettuina oleviin muihin uskontoihin ja niiden tapoihin. Lasten kanssa keskustellaan siitä, että on monia erilaisia näkemyksiä ja että niitä tulee kunnioittaa.

Lapsille tulee tarjota riittävästi mahdollisuuksia rauhoittumiselle ja omaehtoiselle pohdiskelulle.

Sisällöt

Keskustelemalla lapsissa heräävistä, uskontoon liittyvistä asioista, autetaan heitä muodostamaan pohjaa omalle näkemykselle uskosta. Huoltajan kanssa sovitaan yhteisestä linjasta suhteessa uskontoon heti toimintakauden alussa, kasvatuskeskustelussa. Jollei huoltaja halua lapsensa osallistuvan uskontokasvatukseen, lapselle tarjotaan jotakin muuta toimintaa.

Vuosaaren seurakunta tarjoaa pyhäkouluja, nukketeatteriesityksiä, konsertteja ja kirkollisia juhlia, joihin voidaan osallistua. Työntekijät tulevat myöskin päiväkodille pyydettäessä.

Kulttuurinen katsomus ja elämänkatsomus

Nykyajan lapsi kohtaa monia kulttuureja ja tapoja jo ennen kouluikää. Kansainvälistyminen lisääntyy ja lapsen kokemusmaailma rikastuu sekä laajenee. Lapsen on hyvä huomata, että tavat, ihmiset ja kulttuurit ovat erilaisia. Tuntemalla omat juurensa ja tutustumalla muihinkin kulttuureihin, lapsi osaa myöskin arvostaa muunlaisia näkemyksiä.

Tavoitteet

Tavoitteena on oppia arvostamaan kaikkia ihmisiä ja heidän kulttuuriaan ja tapojaan. Ihmisten ehdoton tasa-arvo ja kaikkien oikeus tulla kohdelluksi kunnioittavasti, korostuu erityisesti

monikulttuurisessa ryhmässä. Lasten on hyvä huomata, että ihmiset ovat yksilöitä myöskin eri kulttuurien sisällä. Aikuisen tehtävänä on välttää stereotyyppioita ja kannustaa lapsia kohtaamaan kaikki ihmiset yksilöinä.

Sisällöt

Kaikille lapsille tarjotaan mahdollisuus tutustua suomalaiseen kulttuuriin. Tämä auttaa hahmottamaan ympäröivää yhteiskuntaa paremmin. Erilaisten teemakokonaisuuksien avulla suomalainen kulttuuriperintö aukeaa lapsille mieluisalla tavalla.

Eri kulttuurien juhlat, tavat, ruokaperinteet, taide, musiikki, kirjallisuus jne. auttavat lapsia sukeltamaan muiden kulttuurien kiehtovaan maailmaan. Eri kulttuurit esiintyvät rikkaammassa valossa, jos saadaan lapset ja heidän perheensä mukaan esittelemään heidän kulttuuriaan. Suvaitsevaisuutta ja tietoa erilaisista kulttuureista edesautetaan parhaiten keskustelemalla lasten kanssa ja kuuntelemalla heitä! Myöskään ei pidä väheksyä aikuisen mallia kohdatessa erilaisuutta!

Kädentaidot ja taide

Taiteessa ja leikissä tarjoutuu lapselle mahdollisuus nousta arkielämän rajoitusten yläpuolelle. Leikkimällä ja taidetta tekemällä lapsi pystyy esim. helpottamaan ahdistustaan. Eri materiaaleilla työskentely sekä esteettisyydestä keskusteleminen ohjaavat lapsia luoviin ratkaisuihin, mikä lisää myös heidän esteettistä tietoisuuttaan.

Käsillä voi koskettaa, tuntea, helliä, tervehtiä, rakentaa, piirtää sekä maalata. Kädentaidot ja taide liittyvät läheisesti tunne-elämän kehittymiseen.

Tavoitteet

Taidekasvatuksen tehtävänä on tuottaa lapsille elämyksiä, iloa ja nautintoa omasta osaamisesta. Taiteesta voi nauttia joko itse tekemällä, tai saamalla taide-elämyksiä muiden tekemästä taiteesta. Oma kulttuuri avautuu taiteessa kokemusmaailman kautta. Myöskin vieraaseen kulttuuriin on helppo tutustua juuri taiteen kautta.

Taidetta tekemällä lapsi voi toteuttaa itseään omalla persoonallisella tavallaan ja häntä tulee ohjata nauttimaan omista aikaansaannoksistaan. Arvostamalla omia töitään lapsi oppii arvostamaan myöskin muiden aikaansaannoksia (koskee myös rakennettua ympäristöä).

Käsillä tekemällä ja harjoittelemalla lapsen hienomotoriikka kehittyy (kynäote, veisto, saksienkäyttö jne.) ja avaruudellinen hahmottaminen helpottuu (kolmiulotteiset työt). Lapset tulee tutustuttaa riittävän monenlaisiin materiaaleihin ja työtapoihin ja häntä voi ohjata havainnoimaan materiaalien fyysisiä ja sensorisia ominaisuuksia (luonnonmateriaalit, kankaat, metalli, puu jne.). Kierrätysmateriaalien käyttö lisää lasten ympäristötietoutta.

Sisältö

Leikki johdattaa lapsia mielikuvituksen maailmaan ja tätä kautta antaa lapsille kuvien aiheita. Mielikuvitus ei ole synnynnäinen ominaisuus, vaan kaikilla lapsilla on mahdollisuus rikkaaseen mielikuvamaailmaan. Aikuisen avulla jokainen voi löytää oman luovuutensa. Päivittäiset, arkielämään nivoutuvat, keskustelut avaavat monia uusia näkökulmia ja tuottavat uusia oivalluksia. Aikuinen pitää huolen siitä, että ryhmässä vallitsee kaikkia kunnioittava ilmapiiri, joka ruokkii luovuutta.

Kuvataiteen opetussuunnitelman rinnalla tulee lapsille taata mahdollisuus omaehtoiseen suunnitteluun ja toteutukseen; Tämä motivoi hyvin lasta työn loppuun saattamiseen ja oman työn arvostamiseen. Aina saatavilla olevat materiaalit ja välineet, sekä oikeiden työtapojen ohjaaminen, motivoivat lapsia rikkaaseen itseilmaisuuksiin.

Muiden tekemään taiteeseen luontevinta on tutustua lastenkirjojen kuvituksen kautta. Esiopetusikäisille tulee myöskin tarjota kulttuuri ja taide-elämyksiä lähiympäristön tarjoamien mahdollisuuksien mukaan (vuotalo, stoa, nukketeatteri sampo ja koko Helsingin kulttuuritarjonta).

Ympäristö ja luonnontieto

Jokaisella lapsella tulisi olla oikeus nauttia sekä rakennetusta ympäristöstä että luonnosta. Esiopetusikäiset lapset alkavat jo hahmottaa ajan kulkua ja vuodenaikojen vaihtelua. Luonnon monimuotoisuus rikastuttaa ympäristökasvatusta. Ympäröivät ulkoilumaastot (Uutela, Kallahti, Mustavuori) tarjoavat kaupungin lapsille oivan mahdollisuuden tutustua luonnontilaisiin metsiin ja rantoihin. Luonnosta nauttiminen, suojelu ja kunnioittaminen eivät ole kaupungissa syntyneille lapsille itsestäänselvyys. 6-vuotiaan luontainen kiinnostus ja kokeilunhalu tarjoavat oivan kasvualustan näiden tärkeiden asioiden esilletuomiseksi.

Tavoitteet

Lapselle tulisi tarjota riittävästi positiivisia kokemuksia luonnossa liikkumisesta, sekä asiallista, ikäkaudelle sopivaa, tietoa hänen oman toimintansa vaikutuksesta luonnon säilymiselle. Kaikessa tekemisessä tulee välittyä ilo ja tekemisen riemu.

Aikuinen auttaa lapsia alkuun ympäristön tutkimisessa ja ongelmanratkaisussa. Luonto tarjoaa konkreettisia välineitä kriittisen ajattelun kehittymiselle. Erilaisten tunnistamis- ja luokittelutehtävien pohjalta lapsi oppii soveltamistaitoja ja analyyttisen ajattelun perusteita. Pohdinta ja lapsen oman ajattelun prosessi on paljon tärkeämpää, kuin spesifi ”nippelitieto” luonnon ilmiöistä.

Sisältö

Luonnon tutkimisessa, kuten kaikessa oppimisessa, lähtökohtana on lapsen oma tiedon- ja kokeilunhalu. Lasta rohkaistaan itse tekemään ja pohtimaan asioita eri näkökulmista. Aikuinen auttaa lasta tulemaan tietoisiksi oman ajattelunsa kehityksestä. Alkuun aikuinen voi esittää johdatteluvia kysymyksiä, mutta tavoitteena on auttaa lasta itse kysymään ja kyseenalaistamaan asioita.

Luonnon tutkimisessa aisteilla on tärkeä tehtävä: maistelu, haistelu, kuuntelu, katselu ja tunnustelu auttavat lasta hahmottamaan ympäröivää maailmaa. Luokittelu ja lajittelu, erojen ja yhtäläisyyksien havaitseminen jne. kehittävät samalla matemaattisten taitojen hallintaa

Päiväkodissamme on loistava välineistö (mittausvälineet, vaaka, suurennuslasit, mikroskooppi, tilavuusmitat) luonnon tutkimiselle. Suunnitelmissa on oman kasvimaan perustaminen yhdessä lasten kanssa, sekä kierrätykseen panostaminen.

Yhteistyö

Yhteistyö perheiden kanssa

Vanhemmat ovat oman lapsensa asiantuntijoita. Päiväkodin työntekijät näkevät lapsen leikkivän ja toimivan vertaisryhmän jäsenenä, jossa lapsi saattaa käyttäytyä eri tavalla kuin kotonaan. Jotta nämä kaksi maailmaa saataisiin yhdistymään, tarvitaan molemminpuolista ja avointa keskustelua, kuuntelua sekä tiedottamista.

Päiväkoti Porslahtea ympäröivä asuinalue on uusi. Vanhemmat ovat tyytyväisiä saatuaan lapselleen hoitopaikan uusista tiloista kodin läheltä. Syksyn vanhempainillassa vanhemmat esittivät omia toiveitaan tulevasta esiopetusvuodesta. Toiveita olivat mm. yksilöllinen huomiointi, kouluvalmiuksien hankkiminen sekä päivittäiset keskustelut lapseen liittyvistä asioista.

Tiedottaminen esiopetusryhmän toiminnasta sekä ryhmän ajankohtaisista kuulumisista on toiminut kahden viikon välein kotiin vietävällä tiedotteella. Tämä tiedote on sisältänyt usein jonkun leikkimielisen tehtävän tai toiveen kotoa tuotavasta materiaalista.

Lapsen esiopetuksen suunnitelma pohjautuu yhteisiin keskusteluihin vanhempien kanssa sekä heidän kotona kirjaamiinsa toiveisiin. Keväällä on tavoitteena kutsua perheet päiväkotiin lasten järjestämään juhlaan sekä lasten töitä esittelevään näyttelyyn.

Muita yhteistyötahoja

Keski-Vuosaassa on toimivat yhteistyömuodot alueen päiväkotien esiopetusryhmien sekä koulun alkuopetuksen opettajien välillä. Yhdyshenkilöt kokoontuvat säännöllisin väliajoin ja alueella on yhteinen opetussuunnitelma. Muita yhteistoimintamuotoja ovat olleet jumpparata koululla, piparinleipojaiset päiväkodissa, yhteinen Nuutin päivä tapahtuma sekä matematiikan teemapäivä.

Vuosaaren seurakunta on tarjonnut erilaista toimintaa omissa tiloissaan ja toimittanut päiväkodille erilaista uskontokasvatukseen liittyvää materiaalia.

Kiertävä erityislastentarhanopettaja käy päiväkodissa säännöllisin väliajoin ja toimii konsulttina sekä lapsen arkeen liittyvissä ongelmissa että perheen kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Arviointi

Arvioinnin pyrkimyksenä on auttaa on auttaa lasta havaitsemaan oma oppimisensa ja osoittaa hänen vahvat osaamisen alueensa. Arviointia tapahtuu jatkuvasti. Päivittäinen palaute ja onnistumisien osoittaminen sanallisesti tukevat lapsen itsetunnon kehittymistä.

Osallistumistodistuksen laadinta on käynnistymisvaiheessa.

Lapset ovat saaneet toimintakauden alussa kertoa omista vahvuusalueistaan ja toiveistaan uuden oppimisen suhteen. Näiden taitojen kehittymistä on tarkoitus arvioida keskustellen jokaisen lapsen kanssa. LEOPS:aan kirjatut tavoitteet ja niiden toteutuminen ovat pohjana keväällä vanhempien kanssa käytävissä keskusteluissa.

Lasten töiden läpikäynti vuoden mittaan ja heidän ajatustensa kirjaaminen luovat lapsille tunteen oman työn merkityksellisyydestä ja taitojen karttumisesta. Keväällä lapset valitsevat omista tuotoksistaan ne, jotka haluavat säästää kasvun kansioonsa. Lisäksi kansioon on tarkoitus liittää valokuvia lapsille oppimistoimista päiväkodissa.